

[Holstein.]

mit private Lovforslag om at anvende en Del af Jordfonden til Oprettelse af Haveboliger for Arbejdere ved Byerne. Hvis den Tanke var taget op den Gang, hvis man havde mindsket Oprettelsen af Husmandsbrug en lille Smule og i Stedet for havde sat ind i Byerne, hvor der var langt mere Trang i Arbejderbefolkningen til egne Hjem, end der er paa Landet under de nuværende Forhold, saa vilde meget have set anderledes ud. For hvis saadanne Haveboliger var blevet baade praktisk konstrueret og bygget paa hensigtsmæssige Grunde, vilde det med Befolkningsforøgelsen og Værdistigningen slet ikke have været et hasarderet Foretagende, saadan som Oprettelsen af Husmandsbrug har været under de nuværende Forhold.

Jeg ved mig altsaa fri, og naar jeg taler de Statshusmænds Sag, hvis Brug er oprettet i Tiden fra 1919—20, er det ikke, fordi jeg personlig har noget som helst paa min Samvittighed, men saa er det ud fra den principielle Statsbetragtning, at jeg synes, at de Statsmagtsfaktorer, som har Ansvaret for den Husmandslovgivning og den Husmandspolitik, der er ført i disse Aar, og som har Ansvaret for Valutaforliget og dets Konsekvenser, de har en moralsk Forpligtelse, selv om det er kedeligt, til at hjælpe de Statshusmandsbrug, der er oprettet i denne Periode.

Den ærede Ordfører for Socialdemokratiet sagde, at hvis vi ikke kommer disse Statshusmænd til Hjælp med ekstra Støtte fra Statens Side, slaar man Udstykningsbevægelsen for Panden. Den højtærede Statsminister svarede hertil: Nej, jeg vil netop sige, at hvis man kommer disse Statshusmænd til Hjælp med ekstra Hjælp, slaar vi Udstykningsbevægelsen for Panden. Jeg vil hævde, at de Herrer har Ret begge to. Husmandsbevægelsen er slaaet for Panden i begge Tilfælde. Enten vi gør det ene eller det andet, er den slaaet for Panden. Jeg kunde med en berømt Aforisme af Søren Kierkegaard: Hvad enten du græder over Verdens Daarlighed eller du ler ad den, du vil komme til at fortryde begge Dele, sige, at hvad enten det ærede Medlem — jeg skal overlade til Venstre og Oppositionen at diskutere indbyrdes, som de er Venner til — gør det ene eller det andet, har det været en forfejlet Politik. Der er blot det Aber dabei, at hvis Staten træder hjælpende til, kunde man redde en hel Kategori af Medborgere, som efter min Formening maa siges uforskyldt at være kommet i økonomiske Vanskeligheder.

Jeg er en bestemt Modstander af, at man fra Statens Side skulde hjælpe, hvor de økonomiske Vanskeligheder er selvforskyldte; hvor der er disponeret forkert, hvor man maa sige, at en fuldmyndig Mand, som er ved sine fulde fem, har prioriteret sin Landejendom forkert, der maa han selv tage Skraldet, som man siger — deri er jeg enig med den højtærede Statsminister. Men det gælder ikke for denne Kategori af Statshusmænd, absolut ikke; her synes jeg, at man fra Socialdemokratiets Side med Rette kan indvende, at selv om det sagligt kan hævdes, at Husmandsbevægelsen er slaaet for Panden ved en saadan Hjælp — og altsaa for saa vidt Venstres og Oppositionens Husmandspolitik kompromitteres —, saa opnaas der dog det, at en stor Kreds af Borgere reddes fra en økonomisk Ruin, som ellers vil ramme dem uforskyldt.

Jeg vil sige med en Vending af Digteren, at selv om der gik en Smule Partipolitik tabt, blev dog en stor Kreds af Mennesker bevaret, og det synes jeg, som sagt, at Staten i dette Tilfælde har en Forpligtelse til. Den højtærede Landbrugsminister har afvist det med den samme Flothed, hvormed han afviser alle Anker og alle Indvendinger, der gøres mod ham selv, om de end er nok saa begrundede.

Jeg skal sammenfatte mine Betragtninger med Hensyn til Landbrugskrisen i følgende Konklusion: det er dels en Prioritetskrise, det drejer sig om, og jeg er enig med den højtærede Landbrugsminister i, at med Hensyn til denne Del af Krisen er der i det store og hele ikke andet at gøre end at lade Forholdene gaa deres Gang — for en Gangs Skyld lade de frie Kræfter spille og trække Forholdene i Lave paa dette Omraade —, og dels vil jeg hævde, at det for en meget stor Del er et merkantilt Krisespørgsmaal, et Spørgsmaal om Landbrugets Afsætningsvilkaar og Afsætningsmuligheder. Og her er jeg enig saa fuldkommen enig med den ærede Ordfører for de Konservativer og enig i det Synspunkt, som det ærede Medlem Hr. Drachmann Gang paa Gang, Aar efter Aar siden 1922 har fremdraget, at der er ikke den principielle Modsætning mellem vor Industri og vor Landbrugseksport-Industri, som man fra Venstres Side gør gældende, og jeg er enig med det ærede Medlem Hr. Drachmann og det ærede Medlem Hr. A. C. D. Petersen i Fremhævelsen af Landbrugets Interesse i en Nyorientering paa det handelspolitiske og det toldpolitiske Omraade. Jeg gent-